

Aan		<u>Adres kantoor Curaçao</u> De Rouvilleweg 39 Willemstad, Curaçao Telefoon (+5999)4619081
De minister van Financiën van Sint Maarten		<u>Adres kantoor Sint Maarten</u> Frontstreet 26 Convent Building Philipsburg, Sint Maarten Telefoon (+1721) 5430331
	Telefoonnummer	<u>Adres kantoor Aruba</u> L.G. Smith Boulevard 68 La Piccola Marina Oranjestad, Aruba Telefoon (+297) 5832800
Datum	+5999 4619081	E-mail info@cft.cw
26 november 2021	E-mail	Internet www.cft.cw
Ons kenmerk	info@cft.cw	
Cft 202100146	Uw kenmerk	
Pagina	Bijlage	
1/7	-	
Onderwerp		
Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2021		

Geachte heer Irion,

Op 16 november jl. ontving het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) over het derde kwartaal van 2021. Met dit schrijven ontvangt u op basis van artikel 18 van de Rijkswet financieel toezicht (Rft) de reactie van het Cft op de UR. Een afschrift van dit schrijven wordt aan de Staten en aan de minister-president van Sint Maarten verstuurd.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de Rft, aangevuld met de aanwijzing die de Rijkswetfinancieeltoezicht (RMR) in september 2015 gaf aan het bestuur van Sint Maarten.¹ Vanwege de coronacrisis heeft de RMR aan Sint Maarten op diens verzoek² toestemming verleend om, op basis van artikel 25 lid 1 van de Rft, voor 2021 af te wijken van de centrale begrotingsnorm in artikel 15.³ Daarbij mag het tekort van het land over het jaar 2021 zo groot zijn als de in 2021 toe te kennen liquiditeitssteun en eventuele (na goedkeuring van de RMR) binnen- of buitenlands aan te trekken liquiditeiten die ingezet worden ter dekking van het begrotingstekort.⁴ De verschillen tussen de kas-benadering en de baten-lasten-benadering, dienen hierbij nog te worden betrokken en zullen nog nader moeten worden toegelicht bij de vastgestelde jaarrekening 2021.

¹ De RMR besloot op 18 april 2019 de in de aanwijzing genoemde deadlines te verlengen. Over de nieuwe termijnen heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

² Minister-president van Sint Maarten, Verzoek tot besluit tot afwijking van de normen, genoemd in artikel 15 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, d.d. 4 december 2020.

³ Rft, artikel 15 lid 1.

⁴ BZK, kenmerk 2020-0000736702, Verzoek toepassing art. 25 Rft voor begrotingsjaar 2021.

Oordeel

Het maximaal toegestane tekort op basis van de verstrekte liquiditeitssteun bedraagt ANG 174 miljoen. De derde UR toont een tekort tot en met het derde kwartaal 2021 van ANG 106 miljoen. Vanwege het economisch herstel en daarmee het aflopen van de coronasteunmaatregelen per 1 oktober jl. en de onderbesteding in goederen en diensten, verwacht het Cft dat Sint Maarten een aanzienlijk lager tekort.

Sint Maarten begrootte in 2021 ANG 123 miljoen aan lasten voor steunmaatregelen. Echter, op basis van de derde UR verwacht Sint Maarten in 2021 ANG 59 miljoen aan lasten voor coronasteunmaatregelen te realiseren. Het Cft wijst erop dat het van belang is dat de verstrekte subsidies tijdig vastgesteld worden en dat de rechtmatigheid wordt getoetst, zodat eventueel te veel uitgekeerde subsidies teruggevorderd kunnen worden. Het Cft heeft Sint Maarten geadviseerd om 1 december a.s. als deadline te stellen voor het kunnen aanvragen van de loonsubsidie tot oktober 2021.

Op grond van de Rft dient Sint Maarten uiterlijk 15 december a.s. de begroting voor 2022 te hebben vastgesteld. Het Cft acht het van belang dat Sint Maarten de aangepaste begroting 2022 vaststelt, zodat de regering tijdig het mandaat verkrijgt om de begroting uit te voeren. Voorts adviseerde het Cft onder andere om de begrote baten aan te passen op basis van het verwachte realisatieniveau van 2021 en om de begrote lasten neerwaarts bij te stellen. Om de tekorten in de zorgsector niet verder te laten oplopen verzoekt het Cft de maatregelen zoals de introductie van generieke medicijnen nu te nemen.

In het kader van het financieel beheer wordt er inmiddels uitvoering gegeven aan drie projecten. Het Cft adviseert om tijdig personeel vrij te maken voor de ondersteuning van de uitvoering van de drie projecten en alles in werking te stellen om de gestelde deadlines te behalen. Ook adviseert het Cft Sint Maarten om in overleg te treden met de TWO, zodat Sint Maarten kan beschikken over voldoende capaciteit.

Toelichting

Gewone dienst

In tabel 1 is de realisatie weergegeven van de gewone dienst tot en met het derde kwartaal van 2019, 2020, 2021, de begroting 2021 en het percentage van de realisatie tot en met het derde kwartaal van 2021 ten opzichte van de begroting 2021.

Tabel 1: Overzicht realisatie tot en met het derde kwartaal gewone dienst (miljoenen ANG)

Gewone dienst	Realisatie tot en met Q3 2019	Realisatie tot en met Q3 2020	Realisatie tot en met Q3 2021	VB 2021	Percentage ten opzichte van de VB 2021
Baten	329	279	283	372	76%
Belastingen	269	226	220	306	72%
Vergunningen	17	9	11	12	88%
Fees en concessies	31	26	30	40	76%
Overige baten	12	18	22	14	88%
Lasten	353	412	389	613	63%
Personeelslasten	153	147	145	190	77%
Goederen en Diensten	81	82	72	164	44%
Sociale voorziening	21	26	26	26	100%
Afschrijving	8	8	7	9	75%
Subsidies	77	77	77	79	98%
Bijdragen coronacrisis	-	59	50	123	40%
Studiebeurzen	3	3	3	4	75%
Bank en rentelasten	10	10	9	12	78%
Overig (reservering)	-	-	-	6	
Resultaat	-24	-133	-106	-241	44%

Baten

In tabel 1 is te zien dat de realisatie van de baten in 2021 licht verbeterd is ten opzichte van het derde kwartaal 2020. In vergelijking met het derde kwartaal van 2019 blijven de totale baten in 2021 beduidend achter (ANG 47 miljoen). De baten tot en met het derde kwartaal zijn in lijn met de begroting 2021 (realisatie 76 procent). In recente gesprekken gaf Sint Maarten aan in het vierde kwartaal een sterk herstel te verwachten, met name aangejaagd door een sterk herstel van de cruise- en verblijfstoerisme. Het Cft verwacht dan ook dat de batenrealisatie voor het gehele jaar 2021 zal uitkomen boven begroting (ANG 372 miljoen).

De belastingbaten tot en met het derde kwartaal blijven licht achter bij de begroting 2021. In vergelijking met 2020 is er tot en met het derde kwartaal een minimale groei waargenomen, en zijn de totale belastingopbrengsten nagenoeg gelijk. Dit is in overeenstemming met het beeld dat het toerisme op Sint Maarten in de eerste drie kwartalen een langzaam herstel liet zien.

Ten opzichte van 2019 blijven de belastingbaten significant achter (ANG 44 miljoen). Dit is met name vanwege een lagere gerealiseerde baten van accijnzen, loonbelasting en belasting op bedrijfsomzetten. De stand van de overige baten is gebaseerd op een onvolledige administratieve verwerking. Vanwege tekortkomingen in de administratieve organisatie van Sint Maarten, blijkt het niet mogelijk de overige baten verder op te splitsen naar de juiste belastingsoorten. Het Cft herhaalt zijn advies om de administratieve beperkingen op te lossen, zodat alle baten juist gealloceerd kunnen worden.

Lasten

Sint Maarten realiseerde tot en met het derde kwartaal 62 procent van de begrote lasten. Deze onderbesteding betreft met name de uitgaven voor coronasteunmaatregelen (44 procent). Ook op goederen en diensten is sprake van een onderbesteding (40 procent), maar deze wordt waarschijnlijk veroorzaakt door vertraging van de uitvoering.

Sociale voorzieningen

Sint Maarten realiseerde tot het derde kwartaal de begrote uitgaven (ANG 26 miljoen) aan sociale voorzieningen. Sint Maarten geeft aan dat de lasten van de sociale voorzieningen met name gestegen zijn, doordat de kosten van de overheidsziektekostenregeling (OZR) hoger zijn dan begroot.⁵ Het Cft adviseert om noodzakelijke hervormingen in het zorgstelsel spoedig door te voeren, om zo de continuïteit en de betaalbaarheid van de zorg te garanderen. Het Cft wijst hierbij onder andere op het belang van een tijdige invoering van generieke medicijnen.

Personeelslasten

De personeelslasten tot en met het derde kwartaal van 2021 zijn ANG 8 miljoen lager in vergelijking met het derde kwartaal van 2019. Sint Maarten neemt in de personeelslasten een reservering van ANG 6 miljoen op in verband met het beroep bij het Constitutioneel Hof over de in het kader van de liquiditeitssteun als voorwaarde gestelde korting op de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren. Het Hof heeft op 1 november jl. geoordeeld dat de korting op de arbeidsvoorwaarden toelaatbaar is. Hierdoor komt de reservering vrij te vallen. Gecorrigeerd voor deze reservering komen de personeelslasten tot en met het derde kwartaal uit op ANG 139 miljoen.

Coronasteunmaatregelen

Sint Maarten begroot in 2021 ANG 123 miljoen aan lasten voor coronasteunmaatregelen. De realisatie tot en met het derde kwartaal bedroeg ANG 45 miljoen en Sint Maarten verwacht voor het gehele jaar uit te komen op ANG 59 miljoen. Het Cft benadrukt het belang van een tijdige afronding van de loonkostenmaatregel.

⁵ 60 procent van de OZR kosten komen ten laste van de personeelslasten en 40 procent ten laste van de sociale voorzieningen.

Het Cft adviseerde tevens in het gesprek met de minister van Financiën op 3 november jl. om een deadline te stellen (bij voorkeur 1 december a.s.) voor het aanvragen van de loonsubsidie tot oktober 2021, zodat de loonsubsidieregeling op korte termijn beëindigd kan worden.⁶ Het is van belang dat de verstrekte subsidies tijdig vastgesteld worden en dat te veel uitgekeerde subsidies worden teruggevorderd.

Kapitaaldienst

Tot en met het derde kwartaal 2021 hebben kapitaalverstrekkingen plaatsgevonden voor een bedrag van ANG 1 miljoen. Sint Maarten verstrekte voor ANG 3 miljoen aan studieleningen. Tot en met het derde kwartaal viel er ANG 7 miljoen vrij aan middelen in verband met afschrijvingen en aflossingen van studieleningen.

Overigens wijst het Cft op de afspraak in het kader van de liquiditeitssteun om de investeringen op de kapitaaldienst te beperken tot noodzakelijke vervangingsinvesteringen of investeringen die volgen uit het hervormingstraject, zoals overeengekomen in het kader van het Landspakket. Het Cft adviseert Sint Maarten een investeringsplan op te stellen bijvoorbeeld voor de nieuw te bouwen gevangenis of het herstel van het wegennet. Dit plan moet inzicht bieden in de kasstromen van de voorgenomen investeringen. Daarbij dient tevens te worden toegelicht welke effecten de investeringen hebben op de meerjarenbegroting (afschrijvingen, onderhoud, e.d.) en in hoeverre hiermee rekening is gehouden c.q. ruimte is gecreëerd.

Financieel beheer

In het Landspakket zijn maatregelen overeengekomen voor het verbeteren van het financieel beheer.⁷ De verbetering van het financieel beheer is ook een fundamenteel onderdeel van de Rft. De derde UR geeft een korte update inzake de voortgang van de verbeteringen van het financieel beheer. Hieraan wordt uitwerking gegeven met drie projecten: de analyse van de werkprocessen, de analyse van het begrotingsproces en de opschoning van de administratie en de balans. Het Cft adviseert om tijdig personeel vrij te maken voor de uitvoering van deze drie projecten en alles in werking te stellen om gestelde deadlines te behalen. Bij aantoonbaar gebrek aan voldoende capaciteit zou Sint Maarten in overleg moeten treden met de TWO, zodat deze kan worden opgevangen door tijdelijke en gepaste technische ondersteuning uit Nederland. Hiervoor zou Sint Maarten gerichte verzoeken kunnen indienen.

De jaarrekeningen 2017 tot en met 2020 van Sint Maarten zijn nog niet vastgesteld. Hiervoor zijn meermaals nieuwe deadlines afgesproken. In overleg met de TWO is onlangs in de uitvoeringsagenda⁸ opgenomen dat de jaarrekeningen 2017 en 2018 uiterlijk 27 oktober jl. zouden worden vastgesteld en de jaarrekeningen 2019 en 2020 op 4 maart 2022.

⁶ Cft, kenmerk, 2021001328, Overleg met het College financieel toezicht d.d. 3 november 2021, d.d. 17 november 2021.

⁷ Bijlage bij BZK 2020-0000762732, Akkoord derde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten, d.d. 22 december.

⁸ Landspakket Sint Maarten, uitvoeringsagenda 1 oktober – 31 december 2021.

In het gesprek met de minister van Financiën is medegedeeld dat de jaarrekeningen 2017 en 2018 niet zijn vastgesteld. Het Cft acht dit onacceptabel. Het Cft benadrukt nogmaals het belang van het realiseren van de afgesproken deadlines en verbetering van het financieel beheer.

Liquiditeitspositie

De RMR heeft tot en met het derde kwartaal 2021 ANG 96 miljoen aan liquiditeitssteun toegekend aan Sint Maarten. Uit de derde UR blijkt dat Sint Maarten eind september beschikt over ANG 55 miljoen aan liquiditeiten, dit is in lijn met verwachting voor liquiditeitssteun vierde kwartaal 2021. De liquiditeiten zijn ten opzichte van het tweede kwartaal 2021 afgenomen met ANG 1 miljoen.

Collectieve sector

Volgens artikel 23 van de Rft wijst Sint Maarten samen met Nederland tweejaarlijks, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek van Sint Maarten in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, vóór 1 april aan welke rechtspersonen met ingang van het volgende begrotingsjaar behoren tot de collectieve sector. De collectieve sector 2021-2022 had dus op 1 april 2020 al moeten zijn vastgesteld, maar dit is tot op heden niet gebeurd. Het Cft verzoekt u dit op korte termijn alsnog te doen.

Overheidsentiteiten

De derde UR is voorzien van een toelichting op de financiële situaties van het nutsbedrijf GEBE, de telecommunicatiemaatschappij Telem, de Sint Maarten Harbour, de luchtvaartmaatschappij Winair, de luchthaven Princess Juliana International Airport en het uitvoeringsorgaan Sociale Ziektekosten Verzekering (SZV). Sint Maarten heeft diverse schulden aan overheidsentiteiten. De totale betalingsachterstand aan overheidsentiteiten bedraagt eind derde kwartaal ANG 128 miljoen. Het Cft heeft kennisgenomen van een bijstelling van de schuld aan de SZV met ANG 24,4 miljoen naar ANG 92 miljoen. Het Cft benadrukt wederom het belang van een correcte weergave van de schuld en het op orde hebben van de administratie. Het Cft adviseert met klem om betalingsregelingen te treffen met de diverse overheidsentiteiten. Het Cft kan op basis van de gegeven toelichting slechts beperkt vaststellen of de financiële ontwikkelingen van de overheidsentiteiten invloed hebben op de begroting van Sint Maarten. Het Cft verzoekt u om in de vierde UR 2021 specifiek aan te geven of, en zo ja in hoeverre, Sint Maarten verwacht te moeten bijdragen in de verwachte begrotings- of liquiditeitstekorten van de overheidsentiteiten.

Het Cft vraagt wederom aandacht voor de zorgwekkende financiële situatie van de zorgfondsen.⁹ De tekorten van het ZV (Ziektekostenverzekering), OV (Ongevallenverzekering) en het FZOG (Fonds Ziektekosten Overheidsgepensioneerden) stegen in 2020 tot ANG 291 miljoen.

⁹ Cft, kenmerk 202100123, Advies bij de vastgestelde begroting 2021, d.d. 13 oktober 2021, Cft, kenmerk 202100094, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2021, d.d. 1 september 2021.

Het totale verwachte tekort van de zorgfondsen per 31 december 2021 bedraagt ANG 328 miljoen. Het Cft adviseert Sint Maarten om de noodzakelijke hervormingen spoedig door te voeren, om zo de tekorten van de zorgfondsen terug te dringen.

Rentelastnorm en schuldpositie

Op basis van de beschikbare gegevens stelt het Cft vast dat de rentelasten van de collectieve sector van Sint Maarten binnen de rentelastnorm van ANG 32 miljoen liggen.

In het derde kwartaal is een bedrag van ANG 3 miljoen afgelost op de langlopende leningen. Er zijn geen nieuwe langlopende leningen aangegaan. Per eind september 2021 bedroeg de overheidsschuld naar schatting ANG 1.325 miljoen, waarvan ANG 271 miljoen liquiditeitssteun in het kader van de coronacrisis.¹⁰ De schatting van de overheidsschuld is gebaseerd op een stand van de korte schulden per eind 2020, die in een concept jaarverslag 2020 is gerapporteerd. Om een goed beeld te krijgen van de schuldontwikkeling, vraagt het Cft u om in de uitvoeringsrapportage over het vierde kwartaal van 2021 een actuele stand van zaken van de uitstaande korte schulden.

De overheidsschuldquote kwam eind september uit op 75 procent van het bruto binnenlands product. Bij de bepaling van de schuldquote is uitgegaan van de actuele economische raming van het IMF.¹¹

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Sint Maarten
De minister-president van Sint Maarten
De waarnemend secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Sint Maarten

¹⁰ Dit is exclusief de leningen van ANG 22 miljoen liquiditeitssteun die in het vierde kwartaal is aangegaan.

¹¹ Het IMF heeft een nominaal bruto binnenlands product voor het jaar 2021 van ANG 1.771 miljoen geraamd. Zie IMF, Article IV Country Report, August 25, 2021.